

De najaars-‘kârs’

Mijn boom ...? Deze telg uit de rozenfamilie (Rosaceae) vond ik als jonge moeder. Op de fiets van Maarssen naar Breukelen, langs de beeldschone kersenboomgaard bij kasteel Nijenrode. Een niet te groot perceel, maar met een uitstraling. In het vroegste voorjaar startte de bloei met één grote boom op de uiterste hoek van de

boomgaard. De rest stond dan nog in de meituiltjes. Doordat de boomgaard geheel in een net stond, waren de toppen op hoogte iets recht afgevlakt. Dat maakte het beeld voor mij in het voorjaar buitengewoon kunstzinnig. Bij volle bloei stond er in het polderland, van veraf zichtbaar, een rechthoekige doos in stralend wit.

En dan het verrukkelijke gevolg. Op zoete middagen met een peuter voorop de fiets en een kleuter achterop het hobbeweggetje af. Eerst de kersendame in de ‘hut’ groeten, een paar kersen proeven om

‘haar man was meerdere keren van de leer gevallen’

Foto: fruitteeltbedrijf Vernooij, Cothen

vervolgens een toentertijd voor ons peperdure zak vol kersen te kopen en dan met de kindjes door de boomgaard te lopen. Een aantal jaren geleden tufte ik weer eens langs de Vecht. Op de rem! De boomgaard weg? De hutbaas/kersendame lichtte mij over de treurnis in. Haar man was in de laatste twee jaar meerdere keren van de leer gevallen en gewond geraakt. De laatste keer deed dat voor haar de boomgaarddeur dicht. Ze gingen stoppen en hadden de boomgaard verkocht. Nu is het eten van een knapperige kers eigenlijk een culinair hoogstandje van moeder natuur. Vooral in Frankrijk kan ik dan helemaal los. Dat begon op een camping aan de Tarn, die stond vol kersenbomen. In de avondschermer plukten wij er een paar. Om dat vervolgens met een schuldgevoel te melden aan de campingbazin. Antwoord:

Nee hoor, pluk maar zo veel je wilt!

En dat herhaalt zich op campings in de Drôme. Blijkbaar is de kers zo onbelangrijk of de Fransman zo verwend dat de kers de pluk niet loont.

Kromme Rijnstreek en de kers

Terug uit dit paradijs: gewoon weer je kersen kopen. Toevallig stuit ik op de werkelijk prachtige uitgave van Stichting Kersenboek Kromme Rijnstreek over de kersenbouw in de Kromme Rijnstreek*. Lezend kom ik termen tegen als in wijnboeken! De eigenschappen van kersen gaan van 'zoetje' tot friszuur en bittertje. Verder dat meikersen in de Kromme Rijnstreek maaikersen heten. De kers wordt namelijk geoogst in de maaimaand juni. Vroeger konden kersen wel in mei geoogst worden en wel onder de jaarkalender 1600-

1700. Onze huidige jaarkalender is 21 dagen opgeschoven. En dus valt de oogst in juni. Een meikersboom blijkt zo'n 35 jaar mee te gaan. Verder weidt het boek uit over soorten die wel 80 jaar produceren. Maar de boom zelf kan soms wel 400 jaar oud worden.

Centrale vraag

Met de discussie over de najaarskers, ga ik naar een van de makers van het boek: Theo Vernooij in Cothen. Ik pluk hem uit zijn werkplaats. 'Geen hand' zegt hij en steekt pikzwarte oliehanden op. De kersenteelt kent volgens Theo zo zijn zorgen. Zoals de opmars van de Aziatische Suzuki-fruitvlieg en het Little Cherry Virus. Die laatste

Hommels en bijen onmisbaar voor de bestuiving

Foto: fruitteeltbedrijf Vernooij, Cothen

verspreidt zich gestaag in de hoogstamboomgaard door middel van insecten en wind. Kersen blijven dan klein en rijpen niet. Rooien is dan de enige optie. Een overkapping schijnt het tij te kunnen keren. De Suzuki komt jammer genoeg pas een paar dagen voor de oogst op het fruit af en gaat dan razend snel aan de slag. Nederland kent in tegenstelling tot de USA geen wet- en regelgeving die het rooien en bestrijden verplicht stelt.

‘Het eten van een knapperige kers is eigenlijk een culinair hoogstandje van moeder natuur’

Foto: fruitteeltbedrijf Vernooij, Cothen

Museum

Maar voordat wij ons daar over ‘zorgen’ buigen, starten wij in het ultrageoutilleerde en prachtige kersmuseum dat bij de boomgaarden van Vernooij ligt. Hier is duidelijk de inspanning van een groep bevlogen ondernemers te zien. Met elkaar zijn de Krommerijners op zoek gegaan naar ideeën en subsidies. Het resultaat mag er zijn.

Oude hond in Romeinse streken

De teelt gaat blijkbaar terug tot de Romeinse tijd. De boerenzoons namen de boom mee uit hun warme vaderland. De kou werd overwonnen door de boom op een onderstam van de zure wilde kers *Prunus cerasus* te enten. Vervolgens hielden diverse

pluimages zich met de teelt bezig. Verder kende de teelt aan de Kromme Rijn zijn op- en neergang. Van 5000 ha is in 1980 200 ha over. In 2015 is de opgang nu 500 ha waarvan 50 ha hoogstam. De grote groei zit echter in het enorme succes van de laagstambomen. Zelfs de teelt in de kas is in opkomst.

Hoogstam krijgt in het kader van het Kromme Rijnland-schap subsidie. Die gaat dan niet op aan professionele bomen, maar meer aan de ‘boerderette-kerenboom’. Professionele kwekers houden de hoogstam het meest in stand voor hun winkel en de geweldige uitstraling voor de streek. Dat in stand houden gaat ver. Vernooij laat mij buiten in de hoogstamgaard zien hoe hij alles doet om

de hoogstam 'aan de gang' te houden. Een tweetal bomen hebben een voet die is omwikkeld met zwart plastic. 'Kijk, zegt hij 'deze bomen zijn besmet geweest met wilgenhoutrups.' Vernooij heeft chirurgisch ingegrepen en slechte delen weggehaald. Hij gaat nog niet over tot vellen. Nee, en hij kijkt daarbij schuin richting stamvoet. Theo vertelt over snoei om de 'bomen open te houden'. D'r moet licht en lucht bij de kersen kunnen komen. De hoogstam is Vernooij's trots.

Een teler heeft graag veel rassen, dat spreidt het risico. Een aantal rassen zijn:

Oude hoogstamrassen:

'Vroegste van de Markt': eind mei hebben de vruchten al kleur. Een kers met veel pit en niet zo denderend van smaak.

'Vroege van Spithoven': vroeg en oorspronkelijk ras uit de Kromme Rijnstreek.

Genoemd naar zijn ontdekker Spithoven.

'Variks Zwart': zeer donkere, kleine kers, grote pit, zeer zoet.

'Mierlo's Zwart': sap, friszuur, bittertje.

Nieuwere rassen:

'Burlat': vrij groot, glanzend, donkerrood, stevig, vroeg ras uit la Douce France.

'Pollux': zacht, zoet, vrij klein, rond, middenrijpend.

'Kordia': zeer groot, glanzend, knapperig, vlezig (klinkt goed!).

'Regina/Karina': groot, vlezig, laat. Gevoelig voor barstvor-

ming. Regina is de laatste kers van het jaar. Beide uit kersengebied Hamburg.

'Lapins': zeer groot, donkerrood, overzees, namelijk uit Canada.

'Sunburst': zeer groot, zacht, licht rood, glanzend, middenrijp. Utrechters geven graag bijnamen: gezien zijn barstgevoeligheid: Sunbarst. Ook deze kers komt van oorsprong uit Canada.

Nog een laatste tip

Kom eens naar mijn prachtige provincie Utrecht. En dan vooral in het voorjaar. Op de fiets in de omgeving van Kasteel Amelisweerd, Rijnauwen,

Bunnik en Cothen. Wandelen of kanoën langs de Kromme Rijn: hooilandjes en boomgaarden, prachtig....! En proemoot de kers dan in het begin van de zomer door aankoop en door boomgaardweidebezoek. Zoets moois moet in stand blijven. Of kom naar het Kersenfestival te Cothen in de maand juni.

* Stichting Kersen Promotie Kromme Rijnstreek, 2006
ISBN: 90-9020806-2 □

Een kijkje in het 'kersenmuseum'.
Foto: fruitteeltbedrijf Vernooij, Cothen

